

บทที่ 2

กรอบแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : การศึกษาเชิงสังคม-จิตวิทยาทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ" นั้น มีกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

2.1 กรอบแนวคิดที่จะนำมาใช้

2.1.1 กรอบมิติความสัมพันธ์รอบด้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาวนั้นมีมาช้านาน ทั้งนี้ได้รับการส่งเสริมเกื้อกูลจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ปัจจัยความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม และมีปัจจัยเชิงสังคม-จิตวิทยาต่างๆ ดังที่กล่าวมา รวมทั้งสภาวะแวดล้อมทางการเมืองระหว่างประเทศ นโยบายต่อเนืองของไทยที่เน้นเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และที่ขาดไม่ได้คือการตัดสินใจในนโยบายต่างประเทศของผู้ผู้นำในยุคต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับสูงอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของทั้งสองฝั่งโขงด้วยตนเอง

การมองความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations) เป็นการแลกเปลี่ยนและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นข้ามพรมแดนของประเทศในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง พฤติกรรมดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยรัฐ (State) หรือตัวแสดงอื่นๆ ที่ไม่ใช่รัฐ (Non-state Actors) เช่น กลุ่มบุคคล องค์การระหว่างประเทศ เป็นต้น (จุลชีพ ชินวรรณ, 2528 : 1)

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอาจดำเนินไปอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ แต่มักจะมีหลายมิติที่สำคัญๆ หลายด้านประกอบกันคือ

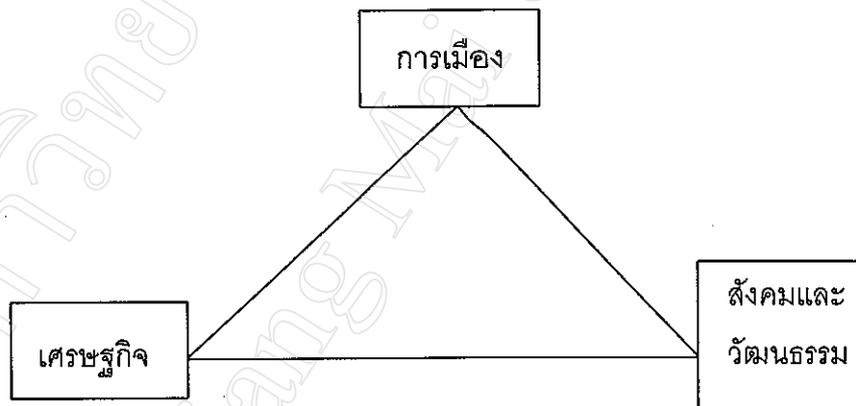
1. มิติทางการเมือง หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทางการเมือง การทูต โดยคำนึงถึงอำนาจและผลประโยชน์เป็นหลัก เช่น การแสวงหาพันธมิตร การกดดันฝ่ายตรงข้าม เป็นต้น

2. มิติทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในด้านการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและบริการต่างๆ เช่น การค้าระหว่างประเทศ การลงทุนและความช่วยเหลือต่างประเทศ

3. มิติทางสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเชิงการแลกเปลี่ยนทางศาสนา วัฒนธรรม การศึกษา การท่องเที่ยว และการกีฬา เช่น การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก การแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ หรือการส่งคณะนาฏศิลป์ไปแสดงยังประเทศต่างๆ

4. มิติทางกฎหมาย หมายถึง การสร้างกฎระเบียบ และแบบแผนในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อกัน กฎระเบียบนี้อาจเป็นข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น สนธิสัญญา (Treaty) กติกาสัญญา (Pact) และความตกลง (Agreement) เป็นต้น หรืออาจจะเป็นความเข้าใจร่วมกันโดยไม่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้กรอบการมองความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของประเทศไทย และ สปป.ลาว ในกรอบของมิติความสัมพันธ์ที่สำคัญ 3 ด้าน คือ ในด้านมิติทางการเมือง มิติทางเศรษฐกิจ และมิติทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

มิติทางการเมือง ไทยได้เริ่มความสัมพันธ์ทางการทูตสมัยใหม่กับ สปป.ลาวอย่างเป็นทางการเมื่อปี ค.ศ. 1950 หรือ 50 ปีที่ผ่านมา แต่ภายหลังจากที่ลาวได้เปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นสังคมนิยมเมื่อ ค.ศ. 1975 ทำให้ความสัมพันธ์ที่เคยใกล้ชิดกันมากได้เปลี่ยนแปลงไป ถึงแม้ว่าทั้งสองประเทศจะมีปัญหาและความหวาดระแวงระหว่างกัน แต่ก็ได้พยายามพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันมาโดยตลอด ความสัมพันธ์กลับฟื้นคืนดีเมื่อไทยนำนโยบายแปรสนามรบเป็นตลาดการค้ามาใช้ และเมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1991

มิติทางเศรษฐกิจ ไทยและลาวมีประวัติการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันเป็นระยะเวลายาวนาน สปป.ลาวเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทางทะเล และประกอบกับมีอาณาเขตติดต่อ

กับไทยเป็นระยะทางยาวถึง 1,810 กิโลเมตร สปป.ลาวจึงพึ่งพาไทยในด้านสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน และสปป.ลาวได้อาศัยไทยเป็นทางผ่านในการส่งสินค้าออกและนำสินค้าเข้าจากต่างประเทศ ส่วนไทยเองเป็นลูกค้าสำคัญ ที่ซื้อกระแสไฟฟ้าจาก สปป.ลาว

มิติของสังคมและวัฒนธรรม ทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์กันในมิติด้านนี้ยาวนานที่สุด เพราะไทยและลาวมีความผูกพันทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประเพณี และวัฒนธรรมตั้งแต่โบราณกาล และมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกันอยู่ตลอดเวลาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เช่น การส่งคณะนาฏศิลป์และวงดนตรีไปเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมให้แก่กันและกัน

เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างลึกซึ้ง นอกจากกรอบมิติต่างๆ อย่างกว้างๆ ทั้ง 3 ด้านดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยต้องการเสนอกรอบการเมืองที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมกรอบข้างต้น นั่นคือ “ปัจจัยทางจิตวิทยา” (Psychological Factors) เป็นปัจจัยและแนวคิดที่สำคัญแนวหนึ่งในการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.2 กรอบแนวคิดปัจจัยทางจิตวิทยา (Psychological Factors)

ปัจจัยทางจิตวิทยาที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มุ่งความสนใจที่มนุษย์ในฐานะเป็นตัวก่อพฤติกรรมระหว่างประเทศ ศึกษาลักษณะทางจิตวิทยาของบุคคล เช่น แรงจูงใจ อารมณ์ ปัญหาทางจิตที่มีผลทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลตัดสินใจดำเนินการบางสิ่งบางอย่างอันไม่พึงปรารถนา หรือก่อความขัดแย้งระหว่างประเทศ

จิตวิทยาช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาของมนุษย์ในเวทีระหว่างประเทศ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์, 2539 : 92)

Joseph de Rivera ในฐานะนักวิชาการผู้นำวิชาจิตวิทยามาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลเป็นผู้มีส่วนในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตวิทยากับการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ในความเห็นของเขาเห็นว่าแนวการศึกษาทางจิตวิทยา (Psychological Approach) จะช่วยเสริมหรือให้ภาพที่ละเอียดกว่านโยบายต่างประเทศออกมาได้อย่างไร มีอะไรเป็นเครื่องกำหนด การวิเคราะห์ใดๆ ที่แยกประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และจิตวิทยาออกไปจากสังคมศาสตร์สาขาอื่นๆ จะทำให้การวิเคราะห์นั้นไม่สมบูรณ์ และอาจจะเป็นไปในแนวทางที่ผิดพลาดได้

de Rivera ได้กล่าวว่าเท่าที่ผ่านมามีการศึกษาทางรัฐศาสตร์ หรือทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มักจะลืมมองความสำคัญหรือความเกี่ยวข้องทางจิตวิทยาในการวิเคราะห์ปัญหา

นั้นๆ เรามักจะพิจารณานโยบายต่างประเทศในแนวทางประวัติศาสตร์หรือแนวทางรัฐศาสตร์ ซึ่งแม้ว่าแนวทางดังกล่าวทั้งสองจะครอบคลุมปัจจัยทางสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ อุดมการณ์ ความคิด และภูมิศาสตร์ และมีคุณลักษณะเชิงวิพากษ์วิจารณ์ และแม้เราจะสนใจศึกษาในประเด็นว่านโยบายต่างประเทศเป็นผลของปฏิกิริยาจากสิ่งเร้าภายนอกที่มีต่อบุคคลแล้วก็ตาม แต่เรายังขาดการศึกษาจิตวิทยาในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งเน้นการรับรู้ การให้ความสำคัญต่อคุณค่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความพยายามของบุคคลที่จะเข้าใจจุดยืนและมุมมองของผู้อื่นหรือฝ่ายตรงข้ามแล้ว จะให้ภาพที่ละเอียดขึ้นของพลังปัจจัยซึ่งมีบทบาทในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของประเทศหนึ่งๆ

ตัวแปรทางจิตวิทยาที่ใช้ประกอบในการศึกษานี้ ได้แก่

- การรับรู้ (Perception)
- ระบบความเชื่อ (Belief System)
- การให้ความสำคัญต่อคุณค่า (Values)
- ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relations)

ตัวแปรทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเสริมความเกี่ยวพันของประวัติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ต่อการศึกษานโยบายต่างประเทศ การวิเคราะห์เรื่องราวของนโยบายต่างประเทศใดๆ ที่แยกตัวแปรของจิตวิทยาดังกล่าวแล้วออกไป อาจจะทำให้การวิเคราะห์นั้นขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดได้ ยกตัวอย่างเช่น นักรัฐศาสตร์มีแนวโน้มที่จะมองว่าการที่สหรัฐอเมริกาได้ดำเนินการอะไรให้เด็ดขาดกับการขยายตัวและภัยคุกคามของจีนในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1950 - 1955 นั้น เป็นเพราะต้องการประนีประนอมระหว่างความขัดแย้งของสองกระแสในเวลานั้น กระแสหนึ่งคือกระแสเสรีนิยมซึ่งจำกัดความสนใจต่อตะวันออกไกล แต่นักจิตวิทยากลับมองได้ถูกต้องกว่าว่าแท้จริงแล้วการที่สหรัฐอเมริกาได้ดำเนินการใดๆ กับจีนเป็นเพราะปัญหาภายในประเทศ มีการขัดแย้งกันเป็นการส่วนตัว (Interpersonal Clash) และการขาดการติดต่อสื่อสารกัน (Lack of Communication) ระหว่างประธานาธิบดีแฮร์รี เอส. ทรูแมน (President Harry S. Truman) กับนายพลดักลาส แมคอาเธอร์ (General Douglas MacArthur) เพราะประธานาธิบดี Truman มีความสนิทสนมไว้นับถือใจนาย Dean Acheson รัฐมนตรีต่างประเทศมากกว่านาย James Forrestal รัฐมนตรีกลาโหม ซึ่งความสนิทสนมนี้อาจทำให้เกิดอคติในใจของประธานาธิบดี Truman และอาจส่งผลให้มีความเชื่อ ภาพลักษณ์และการรับรู้ที่ผิดเกี่ยวกับสงครามครั้งนี้ เพราะรับฟังข่าวสารที่ผ่านมาจากกระทรวงต่างประเทศเพียงแหล่งเดียวเท่านั้น อีกตัวอย่างหนึ่ง ประธานาธิบดี Truman มีการรับรู้ต่อสหภาพโซเวียตไปในทางลบเสมอ ถึงแม้ว่าสหภาพโซเวียตจะ

ทำได้อย่างไร แต่ประธานาธิบดี Truman ก็มองว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ดีตลอดเวลา (Joseph H. de Rivera, 1968 : 3 – 11 อ้างในพันธุ์สุริย์ ฤดาวัลย์, 2540 : 13-16)

de Rivera ให้แนวคิดเสริมว่า “แม้ว่าการวิเคราะห์ทางการเมืองจะให้ความสำคัญกับตัวบุคคลบ้างก็ตาม แต่การให้ความสำคัญยังมีค่อนข้างน้อย ทั้งมีแนวโน้มว่าจะมีการอ้างถึงจิตวิทยาก็ต่อเมื่อได้เกิดสภาวะการณ์ผิดปกติขึ้นเท่านั้น” ด้วยเหตุนี้ de Rivera จึงได้ย้ำว่าในการที่จะนำเอาจิตวิทยาหรือการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านตัวบุคคลมาใช้ในการระบวงการที่เกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศแล้ว น่าจะต้องพิจารณาปัจจัยดังกล่าว ทั้งในแบบที่เป็นปกติและที่ผิดปกติควบคู่กันไปด้วย และได้สรุปว่า “หากนักรัฐศาสตร์จะวิเคราะห์เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งจากมุมมองทางรัฐศาสตร์ และประสานหรือเสริมด้วยการวิเคราะห์จากมุมมองของนักจิตวิทยาด้วยแล้ว เขาก็จะได้ผลงานที่สมบูรณ์ทีเดียว”

ในเชิงทฤษฎี de Rivera ได้ให้ความสำคัญต่อการรับรู้ เพราะการรับรู้ของปัจเจกบุคคล คือที่มาของความเข้าใจ หรือการให้คำจำกัดความต่อสถานการณ์ (Definition of Situation) เมื่อสถานการณ์หรือสภาพแห่งความจริง (Objective Situation) ปรากฏขึ้น ปัจเจกบุคคลจะสร้างภาพความเป็นจริงนั้นขึ้นจากการรับรู้ จากระบบความเชื่อ โดยเข้าใจว่า นั่นเป็น “ความจริง” ซึ่งในความเป็นจริง เป็นเพียง “โลกส่วนตัว” เท่านั้นเอง อาจกล่าวได้อีกลักษณะหนึ่งว่า ความเชื่อที่มีอยู่ในเรื่องต่างๆ จะกำหนดให้เลือกและรับรู้ “ความเป็นจริง” ที่ไม่ขัดแย้ง หรือขัดแย้งกับความเชื่อน้อยที่สุด de Rivera ได้สรุปในประเด็นนี้ว่า วิธีการที่เราสร้าง “ภาพความเป็นจริง” ขึ้นมาย่อมสะท้อนบุคลิกภาพของเราด้วยเช่นกัน และในฐานะที่ปัจเจกบุคคลเป็นสมาชิกของกลุ่ม ระบบความเชื่อของกลุ่ม ซึ่งถ่ายทอดไปยังสมาชิกทุกคนด้วยกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม จะเป็นตัวคอยควบคุมดูแลไม่ให้ปัจเจกบุคคลยอมรับและรับรู้ในสิ่งที่ผิดปกติเกินกว่าที่สมาชิกของกลุ่มทั่วไปจะยอมรับได้

บางครั้งบุคคลก็มีการรับรู้ที่บิดเบือนได้ ซึ่งเกิดขึ้นเพราะบุคคลนั้นไม่ได้พิจารณาให้ถ่องแท้ถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ อย่างสมบูรณ์ หากแต่เลือกพิจารณาหรือเลือกรับรู้สถานการณ์แห่งความจริงนั้นเพียงบางส่วนเท่านั้น

เนื่องจากสถานการณ์แห่งความจริง หรือเหตุการณ์หนึ่งๆ สามารถทำให้บุคคลมีการรับรู้ที่แตกต่างกันได้ ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีระบบความเชื่อที่แตกต่างกัน การศึกษาปฏิสัมพันธ์ของ “ความเป็นจริงหรือโลกที่แตกต่างกัน” (These Different Realities or 'Worlds') จึงเป็นพื้นฐานที่ดีในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้วยระบบการสื่อสารที่แตกต่างกันระหว่างสังคมหนึ่งกับอีกสังคมหนึ่ง การไม่มีความสัมพันธ์ที่ติระหว่างบุคคล การไม่มีศักยภาพที่จะเข้าใจในจุดยืน

ของสมาชิกคนอื่นในภายหลัง หรือของฝ่ายตรงข้ามก็ดี ย่อมส่งผลกระทบต่อการวางแผนกำหนดนโยบาย หรือการดำเนินนโยบายต่างประเทศ รวมทั้งการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้อย่างมาก

นอกเหนือจาก de Rivera ยังมี Fred I. Greenstein อีกผู้หนึ่งซึ่งเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องศึกษานุคลิกภาพ (Personality) และการเมือง (Politics) (Fred I. Greenstein, "Personality and Politics" อ้างใน พันธุ์สุรย์ ลดาวัลย์, 2540 : 16) ทั้งนี้ เพราะมีตัวอย่างทางการเมืองเป็นอันมากที่แสดงให้เห็นว่าเราสามารถจะอธิบายพฤติกรรมทางการเมืองได้ก็ต่อเมื่อเราได้ทราบเรื่องของตัวแปรทางด้านจิตวิทยา ที่สัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างการเมืองกับพฤติกรรมของผู้นำของประเทศที่แสดงออกมา (พันธุ์สุรย์ ลดาวัลย์, 2540 : 13-16)

จากกรอบแนวคิดทางด้านปัจจัยทางจิตวิทยาข้างต้นเมื่อนำมาใช้เป็นกรอบการมองในการศึกษาเรื่องปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยและ สปป.ลาว จะทำให้มองการรับรู้ ระบบความเชื่อ การให้ความสำคัญต่อคุณค่า และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ของผู้นำและคนในชาติหนึ่งกับอีกในชาติหนึ่งได้ละเอียดยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุที่ผู้นำลาวในยุคสงครามเย็น มีความคิดแบบสังคมนิยม มองไทยว่าเป็นประชาธิปไตยแบบชาวจัด และเป็นพวกเดียวกับสหรัฐอเมริกา ทำให้เกิดความรู้สึกหวาดระแวงไทย และมองข้ามความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมอันดีที่มีอยู่ต่อกัน ทำให้เกิดการรับรู้ที่ผิด (Misperception) จากระบบความเชื่อที่ไม่เปิดกว้างของสังคมนิยม และมีภาพลักษณ์ที่ปิดกับประเทศไทยและคนไทย เมื่อไทยตัดสินใจกระทำการสิ่งใด สปป.ลาวก็จะหวาดระแวงและไม่มีใครจะให้ความร่วมมืออยู่เสมอ แต่ปัจจุบันในโลกยุคหลังสงครามเย็น และโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความแตกต่างทางลัทธิทางอุดมการณ์การเมืองไม่เป็นเรื่องใหญ่เหมือนในอดีต ทั้งสองประเทศมีการติดต่อสื่อสาร และการรับรู้ที่ดีต่อกัน รวมทั้งจากความสัมพันธ์อันดีที่มีมาแต่อดีตกาล ทำให้ทั้งไทยและ สปป.ลาวเปิดใจเข้าหากัน และหันประเด็นความสนใจมาที่เรื่องของความเป็นอยู่และ ความสุขสบายของชนในชาติมากกว่า ทั้งสองประเทศจึงได้ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์แบบรอบด้าน คือทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมมากขึ้น ข้อนี้จะทำให้คนของทั้งสองชาติมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน อันจะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับประชาชน (People-to-people-Relations) นอกเหนือจากความสัมพันธ์ระดับรัฐบาลกับรัฐบาล (Government-to-government Relations) ซึ่งมีอยู่แล้ว

กรอบการมองความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว

2.3 สรุปสาระสำคัญของเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากเอกสารของกระทรวงการต่างประเทศ เรื่อง “วิวัฒนาการความสัมพันธ์ ไทย-ลาว” (2527) ได้กล่าวถึงความผูกพันระหว่างคนไทยกับคนลาวว่าตัดขาดแบ่งแยกออกจากกันไม่ได้ เพราะมีต้นกำเนิดมาจากรากฐานเดียวกัน ทั้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อถือ ความรู้สึกนึกคิด ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และวิวัฒนาการทางสังคม นอกจากนี้คน ไทยและคนลาวต่างมีถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่เดียวกัน คือแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และยังได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรม ศาสนา และภาษาจากชมพูทวีปเหมือนกันอีกด้วย

เดิม วิชาคหบดีพจนกิจ (2540) ได้กล่าวไว้ว่า “ปัญหาเรื่องลาว-ไทยนี้ เป็นปัญหาที่ได้ ถกเถียงกันมาทั้งอดีตและปัจจุบัน บางขณะคำว่า ไทย และ ลาว ก็นำมาซึ่งการทะเลาะวิวาท เหยียดหยามกัน เพราะความหลงผิด และความไม่เข้าใจในประวัติศาสตร์อันแท้จริง ซึ่งตาม ประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นแล้วว่า ลาว หรือ ไทย ก็คือชนชาติเดียวกัน เป็นพี่น้องร่วมสายเลือดจาก บรรพบุรุษเดียวกันมา เพิ่งจะมาแยกเป็นไทยและลาวเมื่อ 700 – 800 ปีมานี้ พวกที่อพยพลงสู่ แม่น้ำเจ้าพระยาตามลุ่มและแควของแม่น้ำนี้เรียกว่า ไทย พวกที่อพยพลงสู่แม่น้ำโขงหรือแควของ แม่น้ำเรียกว่า ลาว”

ผู้เขียนได้กล่าวต่อไปว่า อันที่จริงดินแดนซึ่งเป็นพื้นที่กำเนิดของแม่น้ำเจ้าพระยา หรือ แม่น้ำโขงก็คือแหล่งกำเนิดของพี่น้อง “ไทย-ลาว” มาแต่โบราณกาล แต่ได้พากันอพยพโยกย้าย ครอบครัวย้ายมาตั้งถิ่นฐานอยู่ตามลุ่มแม่น้ำ 2 สายตั้งที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ แม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำโขง ก็เปรียบเสมือนสายโลหิตใหญ่ของพี่น้องไทย-ลาว มีบรรพบุรุษและแหล่งกำเนิดเดียวกัน มี วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษาพูดเขียนเหมือนกัน มีองค์พระมหากษัตริย์เป็นองค์ พระประมุขปกครองประเทศมาแต่โบราณกาลเช่นเดียวกัน แม้ว่าลาวจะเปลี่ยนแปลงระบอบการ ปกครองประเทศเป็นสังคมนิยมในระยะหลังก็ตาม แต่ทั้งคนไทยและคนลาวต่างแยกกันทำมาหา กินอยู่คนละฝั่งของแม่น้ำสำคัญทั้งสองสายเท่านั้น จึงเป็นการยากที่พี่น้องไทย ลาวจะแยกออก จากกันได้ในทางสังคมและวัฒนธรรม

เดิม วิชาคหบดีพจนกิจ (2540) และ สิลลา วีระวงส์ (2539) ได้อ้างถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชนชาติลาวหรือไทยและความสัมพันธ์ของพงศาวดารล้านช้างได้อย่างตรงกัน ซึ่ง ได้กล่าวถึงบุคคลแรกผู้เป็นต้นตระกูลของไทยและลาวปัจจุบันที่เคลื่อนย้ายมาอยู่ในแดนสุวรรณ- ภูมิหรือสยามทุกวันนี้คือ “ขุนบูลม” หรือ “ขุนบรมมหาธาต” ซึ่งมีบุตรชาย 7 คน ได้แยกย้ายกันไป

ตั้งบ้านเมืองเป็นหัวหน้าหรือผู้ปกครองของไทยแต่ละภาคที่กระจายกันอยู่ ประมาณคริสต์ศตวรรษ
ที่ 8 ดังนี้

1. ขุนชิว (ขุนลอ) ได้ครองเมืองชิว ซึ่งต่อมาคือนครหลวงพระบาง
2. ขุนยี่ผาลาน สร้างเมืองหอแตก เข้าใจว่าเป็นเมืองอยู่ในจีนใต้ หรือเมืองต้า
หอ (ตาลีฟู) หรือเมืองหนองแส ซึ่งเป็นเมืองหลวงของไทยที่อยู่ในญวนนานมาก่อน
3. ขุนสามจุสง สร้างเมืองจุฬินี คือแคว้นหัวพันทั้งห้า บ้างก็กล่าวว่าสร้างเมือง
บัวชุมหรือญวนแกวแคว้นดงเกี้ย
4. ขุนไผ่สง สร้างเมืองยวนโยนกนาคนคร (เชียงใหม่) คือแคว้นล้านนา
5. ขุนจ๋ออินทร์ สร้างเมืองอโยธยาใต้
6. ขุนลกกลม สร้างเมืองคำเกิดหรือเมืองภูเห็ด (หนังสือบางเล่มระบุว่าไป
สร้างเมืองเชียงคานอยู่ลาวใต้ แต่ไม่ทราบว่าปัจจุบันคือเมืองอะไร)
7. ขุนเจ็ดเจิง สร้างเมืองเชียงขวาง (เมืองพวน)

นอกจากกษัตริย์ที่ปกครองเมืองซึ่งกระจายไปในพื้นที่สุวรรณภูมิในช่วงก่อตั้งอาณาจักรแล้วนั้น มิตรสัมพันธ์ (มปป.) และเติม วิชาคย์พจนกิจ (2540) ได้กล่าวถึงกษัตริย์ลาวผู้มี
ส่วนสำคัญต่อการกระชับความสัมพันธ์อันดีฉันบ้านที่เมืองน้องระหว่างไทยและลาว คือ พระเจ้า
ไชยเชษฐาธิราช (ค.ศ. 1539-1571) ซึ่งได้ครองนครเชียงใหม่อยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง (ค.ศ. 1546)
หลังจากนั้นเมื่อ ค.ศ. 1551 ก็เสด็จกลับมาครองนครล้านช้างเนื่องจากกษัตริย์องค์ก่อนสวรรคต
และพระเจ้าไชยเชษฐาเป็นผู้อัญเชิญพระแก้วมรกตซึ่งประดิษฐานอยู่ที่วัดบุปผาราม นครเชียงใหม่มา
ไว้ที่เมืองชวา และเปลี่ยนชื่อเมืองใหม่เป็น “เมืองหลวงพระบาง” และสถาปนาเป็นเมืองหลวง
พร้อมกับอัญเชิญพระแก้วมรกตมาประดิษฐานเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองด้วย ใน ค.ศ. 1558 จึงย้าย
เมืองหลวงมาอยู่ ณ กรุงเวียงจันทน์ พระเจ้าไชยเชษฐาได้ผูกสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับพระเจ้า
มหาจักรพรรดิ กษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาของไทย ได้ร่วมกันต่อต้านพม่าเข้าศึก ซึ่งกษัตริย์ทั้งสองได้
แสดงความกลมเกลียวด้วยการกระทำพิธีประกาศคำสาบานร่วมกันไว้ว่าอาณาจักรไทยและ
อาณาจักรลาวจักมีความสัมพันธ์ฉันบ้านที่เมืองน้อง จะช่วยเกื้อกูลกันเสมอญาติ จะไม่รุกรานซึ่ง
กันและกัน ซึ่งได้สร้าง “พระธาตุศรีสองรัก” ไว้เป็นอนุสรณ์ของความเป็นพี่น้องไทย-ลาว ไว้ตรงชาย
แดนของอาณาจักรทั้งสองเมื่อปี ค.ศ. 1560 โดยมีฐานขนาดสี่เหลี่ยมจัตุรัสด้านละ 8.00 เมตร สูง
28.00 เมตร ก่อด้วยอิฐถือปูน ปัจจุบันนี้อยู่ในท้องที่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ประเทศไทย

จากพื้นฐานความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยและลาว ก็ยังมีช่วงที่ทำให้เกิดอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างกันที่เกิดขึ้นในความรู้สึกของคนลาว ดังที่มิตรสัมพันธ์ (มปป.) ได้กล่าวไว้ว่ากองทัพของเจ้าศักดิ์นาไทยเคยรุกรานเผาเมืองหลวงและกวาดเอาต่อนราษฎรและทรัพย์สินอันมีค่าของลาวหลายครั้ง และที่ร้ายแรงที่สุดคือการเผานครเวียงจันทน์ครั้งที่ 1 เมื่อปี ค.ศ. 1778 และนับแต่ บัดนั้นอาณาจักรของลาวก็ได้ตกเป็นเมืองขึ้นของไทยเรื่อยมา คนลาวพยายามลุกขึ้นสู้เพื่อกอบกู้เอกราชตลอดเวลา แต่ก็มีเป็นผลสำเร็จ ฝ่ายไทยก็จะประณามการต่อสู้นั้นว่าเป็นการกบฏ แต่คนลาวกลับมองในทางตรงกันข้าม โดยถือว่าเป็นวีรกรรมที่น่ายกย่อง และยกย่องผู้นำลาวที่ทำการต่อสู้เพื่อเป็นเอกราชจากการปกครองของประเทศไทยว่าเป็นวีรชน ตัวอย่างของวีรชนผู้ยิ่งใหญ่ในการพยายามกอบกู้เอกราชของลาวคือเจ้าอนุวงศ์ กษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์ล้านช้าง นี้เป็นตัวอย่างอุปสรรคอันหนึ่งของการตีความที่ต่างกันและส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อกัน

ศรี อินทปັນติ และคณะ (2531) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ไทยกับลาวว่าเป็น “บ้านพี่-เมืองน้อง” กันอย่างแท้จริง เพราะคนไทยกับคนลาวพูดภาษาเดียวกัน เมื่อคนไทยกับคนลาวพบหน้ากันก็สามารถพูดกันรู้เรื่องโดยไม่ต้องใช้ภาษาอื่น แต่ไหนแต่ไรมาคนไทยไม่เคยกล่าวขานถึงพม่า มาเลเซีย เขมร ว่าเป็น “บ้านพี่-เมืองน้อง” เหมือนอย่างที่ไทยเราพูดถึงลาวแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่พม่า มาเลเซีย และเขมรเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับไทยเช่นกัน

ผู้เขียนได้กล่าวเสริมว่านอกจากภาษาแล้ว พี่น้องไทย-ลาวสองฝั่งลำน้ำโขงยังมีการติดต่อไปมาหาสู่กันฉันญาติมิตร ลำน้ำโขงเป็นเส้นแบ่งแยกดินแดนไทย-ลาวเท่านั้น แต่ลำน้ำโขงไม่เคยแยกสายสัมพันธ์ไทยลาวให้ขาดจากกันได้เลยแม้แต่น้อย

ก่อนลาวจะตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส ผู้เขียนได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวว่ามีความสัมพันธ์แนบสนิทกันทุกด้าน และถ้าจะพิจารณาความสัมพันธ์ทางด้านตัวบุคคลระหว่างไทยกับลาวแล้ว จะเห็นได้ว่าคนไทยกับคนลาวมีความเกี่ยวพันเหมือนคนครอบครัวเดียวกันตั้งแต่พระเจ้าแผ่นดินลงมาถึงชนชั้นชาวบ้าน พระราชธิดาแห่งราชอาณาจักรลาวเคยเข้ามาเป็นสนมเอกคนโปรดในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ชาวลาวในตระกูลชั้นสูงหลายคนเข้ามารับราชการอยู่ในราชสำนักไทย ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น แต่ครั้งเมื่อลาวตกอยู่ภายใต้อาณานิคมของฝรั่งเศส ปี ค.ศ. 1899 (ในสมัยของรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์) ลาวก็ได้ห่างเหินกับไทยไปโดยปริยาย ด้วยฝรั่งเศสไม่ไว้วางใจเกรงว่าผู้นำลาวจะคบคิดกับไทยกระทำการที่บ่อนทำลายความมั่นคงของฝรั่งเศสในอินโดจีน แต่

ความสัมพันธ์ฉันพี่น้องระหว่างชนชั้นชาวบ้านไทย-ลาวนั้นก็ยังอยู่ในระดับเดิม มีการข้ามโขงไปมาหาสู่กันเช่นเคย ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง

ณรงค์ พ่วงพิศ (2540) ได้กล่าวถึงท่าทีของรัฐบาลไทยต่อสถานการณ์ใน สปป.ลาว ซึ่งส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับลาว ในช่วง ค.ศ. 1953 – 1963 ว่าหลังจากที่ลาวได้รับมอบอำนาจจากฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1953 ด้วยปัจจัยเหตุผลทางด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจกระตุ้นให้ลาวต้องหันมาพึ่งพาทางฝ่ายไทยมากขึ้น และโดยหลักการประเทศไทยน่าจะให้ความช่วยเหลือแก่ลาวเท่าที่จะกระทำได้ และเท่าที่ไม่ขัดผลประโยชน์ของไทยในการป้องกันภัยที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ในระยะเวลาดังกล่าว ไทยจึงมีนโยบายให้ความช่วยเหลือแก่ลาวหลายด้าน อาทิ ทางด้านเศรษฐกิจและการค้า สังคม และวัฒนธรรม ด้านการแพทย์และการศึกษา

มณฑล คงแถวทอง (2539) ได้สรุปว่าความสัมพันธ์ของไทยและลาวมีขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งสองประเทศมีความพยายามในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างกันให้ไปสู่มิตรภาพระดับสูงระหว่างสองประเทศ แต่จากการขยายตัวของลัทธิสังคมนิยมในอินโดจีน ทำให้ความสัมพันธ์ของไทยและลาวตั้งแต่ ค.ศ. 1975 ลดน้อยลง นับแต่นั้นเป็นต้นมา ความสัมพันธ์ไทย-ลาวมิได้เกี่ยวข้องกันแบบทวิภาคีเท่านั้น แต่มีประเทศที่สามเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยเฉพาะสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งได้ทำให้ลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในรูปแบบใหม่ นำไปสู่ความขัดแย้งแบบเล็กน้อย จนถึงขั้นรุนแรงที่สุดจนกลายเป็นสงคราม

ผู้เขียนยังได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคในความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาวว่า ความสัมพันธ์ไทยและลาวที่ปรากฏมีทั้งความร่วมมือและความขัดแย้ง เพราะสภาพที่ตั้งที่ใกล้ชิดกันง่ายต่อการติดต่อทั้งระดับรัฐบาลและประชาชน เจือปนที่สำคัญก็คือการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สปป.ลาวต้องพึ่งพาไทยในการออกสู่ทะเล และสภาพที่ยังคงอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรของ สปป.ลาว เป็นสิ่งที่ไทยไม่สามารถมองข้ามความสำคัญในด้านนี้ได้ ในอีกด้านหนึ่งสภาพที่ไทยและลาวมีพรมแดนต่อเนื่องกันทั้งทางน้ำและทางบก ทำให้เกิดความขัดแย้งตามพรมแดนขึ้นหลายครั้ง บางครั้งทำให้ความสัมพันธ์ไทยและ สปป.ลาวตกอยู่ในสภาพที่ตกรุดำมาก ดังกรณีของปัญหาสามหมูบ้าน ที่จังหวัดอุดรธานี ใน ค.ศ. 1984 และบ้านร่มเกล้า ที่จังหวัดพิษณุโลก ค.ศ. 1987 เป็นต้น

สุรชัย ศิริไกร (2530) กล่าวว่า หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองของลาวเป็นสังคมนิยมเมื่อปี ค.ศ. 1975 อุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาวเริ่มปรากฏขึ้น สปป.ลาวมองไทยเป็นศัตรู และหวาดระแวงไทย เพราะเห็นว่าไทยมีความใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา และประเด็นที่เข้ามาขัดขวางความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว คือลาวอพยพที่หลบหนีเข้ามาอาศัยในประเทศไทย ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองของลาว และในจำนวนนี้จะมีลาวฝ่ายขวาอยู่ด้วย โดยผู้เขียนได้สรุปว่าความหวาดระแวงที่เกิดขึ้นระหว่างไทยกับลาวนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ภายนอกประเทศ เช่น ความขัดแย้งระหว่างจีน-เวียดนาม และความขัดแย้งในกรณีปัญหาแกมพูชา

งานอีกชิ้นหนึ่งของ สุรชัย ศิริไกร (2538) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยและสปป.ลาว ในด้านของปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคว่า ความสัมพันธ์ไทยลาวได้รับการกระทบกระเทือนจากปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ตามชายแดนของประเทศทั้งสอง และความขัดแย้งที่รุนแรงที่สุดที่เกิดขึ้นได้แก่กรณีปัญหาชายแดน 3 หมู่บ้าน และกรณี “บ้านร่มเกล้า” แต่ความสัมพันธ์ได้กระเตื้องขึ้นเมื่อนายกรัฐมนตรีชาติชาย ชุณหะวัณ ประกาศใช้นโยบาย “เปลี่ยนสนามรบอินโดจีน เป็นสนามการค้า” และมีการเดินทางไปเยี่ยมเยือนผู้นำของประเทศลาว ตลอดจนองค์พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ของไทยก็ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมผู้นำของสปป.ลาวและประชาชนลาวด้วย โดยยึดถือความสัมพันธ์แบบ “บ้านพี่-เมืองน้อง”

ผู้เขียนได้กล่าวเพิ่มเติมว่าปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย-ลาวที่เรื้อรังมานาน ได้แก่ปัญหาชาวลาออพยพที่อาศัยพักพิงอยู่ในประเทศไทย และทางรัฐบาลลาวมีความหวาดระแวงว่าในบรรดาชาวลาออพยพเหล่านี้ บางกลุ่มยังคงมีความคิดและพฤติกรรมที่ต่อต้านระบบการปกครองของ สปป.ลาว โดยเฉพาะชาวลาออพยพเผ่าม้ง

ผู้เขียนได้สรุปว่าเนื่องจากลาวต้องการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ลาวมีความสัมพันธ์ทางการทูตที่ดีกับไทยอีกครั้งหนึ่ง ภายหลังจากที่ความสัมพันธ์ของประเทศทั้งสองได้ชะงักกันไป เพราะปัญหาเรื่องพรมแดน ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวลาวในประเทศไทย และปัญหาขบวนการก๊วนติลาวฝ่ายขวา ไทยมีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจต่อ สปป.ลาวในฐานะประเทศคู่ค้าที่สำคัญ และนักธุรกิจไทยเข้าไปลงทุนสูงที่สุดใน สปป.ลาว นอกจากนี้ไทยยังให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาแก่ลาว ในทางการเมือง การมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อไทย เป็นสะพานสำคัญที่นำไปสู่การที่ สปป.ลาวเข้าร่วมเป็นสมาชิกของอาเซียน และโครงการร่วมมือในภูมิภาคอื่นๆ และประเทศเพื่อนบ้านในแถบนี้ตามมา

ในงานวิจัยของ สมศักดิ์ ศรีวรรณ (2533) ได้กล่าวสรุปถึงบทวิเคราะห์ด้านสังคม-จิตวิทยาที่เกี่ยวกับนโยบายการเปลี่ยนนามรบเป็นนามการค้าในสมัยของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ โดยได้ศึกษาเฉพาะกรณีของ สปป.ลาวว่า นโยบายการเปลี่ยนนามรบให้เป็นนามการค้า เป็นนโยบายที่มีความเป็นไปได้สูงในแง่ของการยอมรับ เนื่องจากทั้งไทยและ สปป.ลาวต่างก็จะได้ประโยชน์จากนโยบายดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากพิจารณาในด้านสังคม-จิตวิทยา ประชาชนไทย-ลาว มีพื้นฐานทางด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกาย ภาษา การดำเนินนโยบายการเปลี่ยนนามรบเป็นนามการค้านำมาซึ่งการติดต่อสัมพันธ์ ตลอดจนความร่วมมือช่วยเหลือกันในด้านต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ วิชาการ เทคโนโลยี การเกษตร และการพัฒนาประเทศ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม อันจะเป็นการช่วยเรียกความรู้สึกผูกพันระหว่างคนไทยและคนลาวในลักษณะที่เป็นประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง มีความผูกพันด้านมิตรไมตรี และความเป็นพวกเดียวกันกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

บงกช หงษ์คำมี (2540) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาวว่ามีพัฒนาการสืบเนื่องกันมานาน มีการค้าขายติดต่อกันตามชายแดนตั้งแต่อดีต แต่เริ่มมีการตกลงทางการค้าเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 1978 และแก้ไขเพิ่มเติมวันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ. 1991 ทำให้ความสัมพันธ์ไทย-ลาวนับวันจะดีขึ้นเรื่อยๆ ความขัดแย้งต่างๆ มีลักษณะผ่อนคลายลง ปัจจัยที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ดังกล่าว คือ ความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ที่ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ที่มีพรมแดนติดต่อกันถึง 1,810 กิโลเมตร ทำให้สะดวกในการติดต่อกัน และจุดหักเหของการเปลี่ยนแปลงจากความขัดแย้งมาสู่ความสัมพันธ์อันดีอีกครั้งหนึ่ง คือ ทั้ง 2 ประเทศมีนโยบายทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกันในช่วงเวลาเดียวกัน

ผู้เขียนได้สรุปแนวโน้มความสัมพันธ์ไทย-ลาว ของรัฐบาล 3 ชุด ในยุคของ รัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ รัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน และ รัฐบาลนายชวน หลีกภัย ว่าทั้งสามรัฐบาลใช้เศรษฐกิจนำทางในการสร้างความสัมพันธ์กับ สปป.ลาว ความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจกันถูกพักไว้ก่อน นับว่าความสัมพันธ์ด้านการเมืองระหว่างประเทศดำเนินไปได้ด้วยดี มีความราบรื่น ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างทางด้านระบอบการเมืองการปกครอง และระบบเศรษฐกิจการค้าก็ตาม ปัจจัยที่ช่วยเสริมกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น คือ การเสด็จเยือน สปป.ลาวอย่างเป็นทางการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ในพิธีเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว และการเชิญ ฯพณฯ หนุ่ยฮัก พุมสะหวัน ประธานประเทศมาเยือน

ประเทศไทยเป็นการตอบแทน ไทย-ลาวได้มีการพัฒนาความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม การศึกษา สาธารณสุข โดยแต่ละกระทรวงของไทยและลาวประสานร่วมมือกันโดยตรง

ผู้เขียนยังได้กล่าวต่อไปถึงอุปสรรคที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาดังกล่าวไว้ว่า ส่วนใหญ่ เป็นปัญหาเกี่ยวกับด้านการค้าและการลงทุนเป็นหลัก นอกจากนี้อุปสรรคอื่นๆ ที่ปรากฏให้เห็น บ่อยครั้งที่เป็นการแสดงออกทางคำพูดข้อตกลงระหว่างไทย-ลาว การพาดหัวข่าวของสื่อมวลชนที่มีลักษณะไม่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ความคิดที่ว่าประเทศไทยเหนือกว่า สปป.ลาว เป็นต้น

มานะ มาลาเพชร (2535) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของไทยและ สปป.ลาวในด้านการค้าว่า มีพัฒนาการสืบเนื่องติดต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน ปัจจัยที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ดังกล่าว คือ ประเพณีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ซึ่งส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมการบริโภคที่ไม่แตกต่างกันมากนัก นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ยังมีส่วนเสริมต่อการค้าระหว่างสองประเทศ จากการที่มีพรมแดนติดต่อกัน ทำให้สะดวกต่อประชาชนทั้งไทย-ลาวในการจะติดต่อกัน ขยายกัน อื่นๆ ข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ของ สปป.ลาวคือเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทางทะเล ทำให้ สปป.ลาวต้องพึ่งพาไทยทางด้านเศรษฐกิจไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอาศัยไทยเป็นเส้นทาง ผ่านไปสู่ประเทศที่สาม

ขจิตภัย บุรุษพัฒน์ (2537) ได้กล่าวไว้ว่าในบรรดาประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับไทย มี สปป.ลาวเพียงประเทศเดียวเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับไทยทั้งในด้าน เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ความสัมพันธ์ในลักษณะพิเศษอย่างนี้ คงจะไม่มีชาติไหนอีกแล้ว นอกจากไทยกับลาว

ผู้เขียนได้กล่าวต่อไปว่าแม้ว่าลาวจะมีลัทธิการปกครองแตกต่างไปจากไทย แต่ก็หาได้เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองไม่ ประชาชนทั้งสองฝั่งยังมีการติดต่อกันมาหาสูกันเหมือนเดิม อย่างไรก็ตาม ความไม่เข้าใจกันและความระแวงแคลงใจซึ่งกันและกันในช่วงที่ สปป.ลาวมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ๆ ได้มีผลกระทบต่อบรรยากาศความสัมพันธ์ของประเทศไทยอยู่บ้าง ซึ่งปัญหาที่ทำให้ไทย-ลาวเกิดความระหองระแหงกันในช่วงนั้นคือ ปัญหาผู้อพยพชาวลาวยุโรป ปัญหาเรื่องเส้นเขตแดน ปัญหาขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาว (ขตล.) ซึ่งส่วนหนึ่งหลบหนีเข้ามาอยู่ในฝั่งไทย

ผู้เขียนได้กล่าวสรุปว่าไม่มีประเทศไหนอีกแล้วที่จะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกันเหมือนดังไทยกับลาว แม้จะมีความแตกต่างกันทางอุดมการณ์อยู่บ้าง แต่ก็หาเป็นอุปสรรค

สำคัญอย่างใดในการมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ความขัดแย้งคงจะมีบ้างเป็นธรรมดา ขอเพียงแต่ว่าทั้งสองฝ่ายจะต้องมีความจริงใจต่อกัน มีความเข้าอกเข้าใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาความร่วมมือในด้านต่างๆ บนพื้นฐานของผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน สิ่งเหล่านี้จะทำให้สายสัมพันธ์ของพี่น้องสองฝั่งโขงมีความมั่นคงสืบไปไม่มีวันฉีกขาด

วิทยานิพนธ์ของ นภดลชาติประเสริฐ (2540) ได้ศึกษาถึงการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการของไทยต่อ สปป.ลาว ซึ่งถือว่าเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยและ สปป.ลาววิธีหนึ่ง เมื่อสถานการณ์ในอินโดจีนเปลี่ยนแปลงไป ไทยมีท่าทีที่ต้องการพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศในอินโดจีนมากขึ้น ประกอบกับสถานะทางเศรษฐกิจของไทยซึ่งได้มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว รัฐบาลไทยจึงได้นำการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการแก่ต่างประเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศในอินโดจีน โดยเฉพาะกับ สปป.ลาว ไทยได้ให้ความช่วยเหลือในด้านโครงสร้างพื้นฐาน วัสดุ สิ่งของและทุนการศึกษา และการอบรมบุคลากรในด้านการศึกษา สาธารณสุข และการเกษตร รวมทั้งให้ความช่วยเหลือในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โครงการปรับปรุงสนามบินหลวงพระบาง โครงการปรับปรุงถนนในเวียงจันทน์ เป็นต้น

ผู้เขียนได้กล่าวสรุปไว้ว่าการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการของไทยต่อ สปป.ลาวนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนาความสัมพันธ์ไทย-ลาวให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามไทยไม่ควรคาดหวังว่าไทยจะได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการให้ความช่วยเหลือดังกล่าว แต่ควรมองว่าการให้ความช่วยเหลือต่อ สปป.ลาวอย่างสร้างสรรค์จะช่วยให้ สปป.ลาวลดความไม่ไว้วางใจที่มีต่อไทยในระดับหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกนี้จะมีผลทำให้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และทางการเมืองราบรื่นมากยิ่งขึ้น

จากวรรณกรรม เอกสาร งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ข้างต้นที่รวบรวมมา คงจะพอเป็นพื้นฐานที่ชี้ให้เห็นภาพ 2 ด้าน ของความสัมพันธ์ไทย-ลาว ทั้งปัจจัยที่ส่งเสริม และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย-ลาว ซึ่งผู้ศึกษาต้องการที่จะศึกษาให้ละเอียดต่อไปว่ามีอะไรบ้างที่เป็นปัจจัยส่งเสริมและมีอะไรบ้างที่เป็นปัจจัยอุปสรรคในเชิงสังคม-จิตวิทยาที่เป็นภาพรวมต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว และเพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อการมีความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนกับ สปป.ลาวต่อไป